

פרק 1

שנים רבות חייתי לרגע שבו אוכל לשאול את אבי – למה?
רציתי להבין את הסיבות שהפכו את חיינו למורכבים.
ההזדמנות הגיעה בלילה חשוך בשנת 1990 בנסיעה ארוכה
מאחד הבסיסים בדרום הארץ למגוריי בתל אביב. חזרנו מטקס
צבאי של אחי.

"אבא, אתה מוכן לספר לי למה?" פניתי אליו, "למה עשית
מה שעשית? למה התרחקת מאיתנו?"
הוא לקח נשימה עמוקה, המשיך להביט אל הכביש החשוך
ואמר, "לא יודע אם לספר לך, אני לא בטוח שתביני אותי."
"למה אתה חושב שלא אבין?"

"אני שואל את עצמי אם את בוגרת מספיק כדי להבין את
ההתלבטויות שהיו לי ואת הנסיבות שהביאו אותי לעשות מה
שעשיתי."

ברגע הראשון נעלבתי. הבנתי שאם אחשוף את העלבון
אפסיד את ההזדמנות. "תראה, אבא," אמרתי, "יכולתי להיעלב
מהאמירה הזו שלך, יכולתי להישאר בכעס כל השנים. בחרתי
להתמודד עם הרגשות הללו, להתגבר ולהתבגר, וגם לתת לך
הזדמנות ולהקשיב לך."

"ועדיין אינני בטוח שהחשיפה הזו תהיה לטובתך."
"אבא, אני בקשר זוגי, והתחלנו לדבר על עתיד משותף.
חשוב לי להבין מה קרה במשפחה שלנו. אני רוצה זוגיות
שלמה."

"בסדר, אני מוכן לספר לך, שכנעת אותי שאת בוגרת
מספיק כדי להבין. אני אספר לך את כל מה ש... ש... שלא
סיפרתי לך בעבר. ש... ש... שתכירי את החיים שלי."
אבי גמגם לעיתים נדירות, כשממש התרגש או היה לחוץ.
הגמגום הורגש במילים שנפתחו באותיות שורקות.
העפתי בו מבט. "זה בדיוק מה שביקשתי," אמרתי וחזרתי
להביט אל הכביש החשוך.

"את בטוחה ש... ש... שאת רוצה לדעת?" הוא שאל.
"כן. השבתי בביטחון. אני מקשיבה."

"קודם, את צריכה להבין שהשנים ההן לא היו כמו היום, מכמה בחינות. הכרנו בשנת 1959, השנה שבה הוכרז על סיום 'משטר הצנע' והרשינו לעצמנו סוף-סוף לצאת הרבה לבלות."

"לאן נהגתם לצאת?" התעניינתי.

"לקולנוע או לאחד מבתי הקפה."

בזה אני ואבי היינו דומים. שנינו לא אהבנו ריקודים ומקומות רועשים. "ומה עוד?"

"אימך הייתה החברה הראשונה שלי, הכרתי אותה ב'משמרת הצעירה'."

"מה זה?" שאלתי.

"זו תנועת נוער של 'תנועת המזרחי' שאני ועוד שלושה חבר'ה הופענו בה בחבורה שקראו לה 'החמישי שברח'. אחד מהם היה שלמה."

"כן אני זוכרת אותו. אני גם זוכרת מאלבומי התמונות בשחור לבן איך אימא ואתה נראיתם."

אבא היה חתיך. בחור גבוה, רזה ומזוקן בעל שיער שחור וגלי ועיניים ירוקות בורקות. אימא הייתה בעלת פנים רחבות, שיער חום קופצני ועיניים כחולות אפורות שבלטו דרך המשקפיים שלה. שלמה היה נמוך מאבא שלי, ומעט מלא.

"את מכירה את שלמה כי שמרנו על קשר. בכל אופן, המשך אבי בסיפורו, "עמדנו אני והוא על הבמה והופענו עם אחד המערכונים שכתבנו. אז ראיתי אותן."

"אותן?"

"כן, אימא שלך, איטה, עמדה שם, ולידה עמדה מאירה." הוא חייך.

מאירה? מעולם לא שמעתי עליה לפני כן. "יש תמונה של מאירה באלבום שלנו?"

"לא זוכר. היא הייתה רזה, בעלת פנים מוארכות ועיניים חומות. כשהיא צחקה, זנב הסוס השחור החלק שלה קפץ לכל הכיוונים מאחורי ראשה. אני זוכר שהן עמדו זו ליד זו. הן היו בערך באותו גובה. הדמיון והשוני ביניהן עניין וסקרן אותי וחשבתי לעצמי שהן כמו משב רוח מרענן שנכנס לסניף. החלטתי מייד שאני חייב להכירן. כשירדתי מהבמה בסוף ההופעה, ניגשתי אליהן עם שלמה."

1959

פרק 2

הן עמדו בצד. יפות, ביישניות, צנועות... ממש כמוהו. הן היו שתיים, וכל אחת מהן נראתה לו מיוחדת בדרכה. מסקרנת.

אולי ייגש אליהן כדי לשוחח?

יהונתן לא הרבה להתחיל עם בנות. אולי קצת, במשמרת, במקום שבו פגש אותן מדי פעם. בבית הספר הוא היה בסביבה של בנים.

היה עליו להמתין בסבלנות עד לסוף ההופעה, מה שהיה מאתגר במיוחד כי הוא היה אחד מאלו שהופיעו, אבל בסופו של דבר הוא צלח את המשימה. הוא ירד מהבמה ושאל את שלמה, "ראית את שתי הבנות החדשות?"

"בטח שראיתי", השיב שלמה בנימה השובבית הטיפוסית שלו. "אי אפשר לפספס. שניגש אליהן?"

מזל שהוא הציע. בלי שלמה הוא היה מגמגם בחוסר ביטחון. "בהחלט."

כששלמה בעקבותיו, חצה יהונתן את האולם המלא והתקרב אליהן.

"אתן חדשות פה?" פנה יהונתן אל שתי הבנות שסקרו אותו במבוכה מכף רגל ועד ראש.

אחת מהן, בעלת משקפיים ושיער מתולתל וקופצני, השפילה מבט, כיאה לבת ישראל צנועה ותמימה. ניכר היה שאינה רגילה לשוחח עם בנים. "כן."

"אני יהונתן וזהו שלמה", הציג אותן יהונתן, שהשתוקק להכירן. "מה שמכן, ומה הביאכן לכאן?"

"אני איטה", אמרה המתולתלת בעלת עיני התכלת. היא החוותה בחינניות אל חברתה. "וזו מאירה. שתינו מבני עקיבא."

תוך שאיטה דיברה, בחן שלמה בשימת לב את הנערה הגבוהה הדקיקה שעמדה לידה. היא הייתה בעלת זנב סוס שהשתפל אל כתפיה. "אז מה אתן עושות במשמרת?" שאל.

"באנו לפה כדי לנסות תנועה חדשה. המשפחות שלנו
יתנגדו בתוקף שנתגייס לצבא או שנצטרף לגרעין נח"ל."
זה אומר שהבנות האלו ממש אדוקות. יהונתן אהב
אתגרים. הוא היה סקרן והמבוכה הזו משכה אותו, הוא רצה
לדעת עליהן עוד. "מאיפה אתן מכירות?" שאל כשמבטו החוקר
עובר מהאחת לשנייה.

מאירה נראתה נבוכה אף היא. "הכרנו בבית הספר היסודי
שפיצר לבנות."

"מאז אתן חברות טובות?"

מאירה נדה לשלילה. "הקשר בין שתינו התחזק כשציונות
אותנו יחד בכיתה ח' בשיעור כלכלת בית. היום אנחנו לומדות
יחד בתיכון מקצועי המזרחי, פקידות והנהלת חשבונות."
"אתן ממש 'מישורים', אמר שלמה, בוטה כתמיד.
"אדוקות."

יהונתן כבר מזמן הפסיק לצפות ממנו להתנהגות קצת יותר
מנומסת ואכן, כצפוי, שתי הבנות נבוכו כפליים בגללו.
"נכון, חייכה איטה לעבר הרצפה, "אני מרחוב עין יעקב
ומאירה מבתי אונגרין, אז לפחות מבחינה גיאוגרפית. אולי גם
משפחתית."

איזו מתוקה, נמס יהונתן. ברור שהיא אדוקה גם מבחינה
משפחתית.

"ומאיזו בחינה זה לא נכון?" שאל שלמה, שפשוט לא ידע
מתי להפסיק.

ניכר שאיטה נשמה עמוק ואזרה אומץ. יהונתן נמשך מייד
לאומץ הזה. "אצלי, באופן אישי, זה לא נכון. כבר מגיל צעיר
ראיתי בהתנהגות הדתית של כולם סוג של צביעות."

עכשיו הוא נדרך. לא בכל יום הוא זכה לשמוע נערה מתוקה
ויפה שכזו מעבירה ביקורת על העולם שבו היא חיה. "זה
מעניין", מלמל. "איזו התנהגות נראית לך צבועה?"

איטה שתקה, לצערו. הוא התבונן בשפתיה החתומות
ובלחיייה האדומות וייחל לכך שהייתה מגלה לו.

הסניף היה ריק מאנשים. יהונתן הציע שהם ילוו אותו
לבתייהן.

"איפה אתם גרים?" שאלה איטה.

"אני מבית ישראל, לא רחוק ממך," מיהר יהונתן לענות כדי שהיא לא תתחמק והשיחה תימשך.

ארבעתם יצאו יחד. בחוץ כבר היה חשוך וקר. כל אחד מהם התעטף היטב במעילו. הם צעדו כשהבנות במרכז והבנים משני הצדדים.

מאירה שאלה, "ומאין אתם? ואיך אתם מכירים?" רק ששלמה לא יביך אותן שוב. יהונתן נאלץ להתיק את מבטיו מאיטה המופלאה כדי להשיב להן לפניו. "אנחנו למדנו יחד בבית הספר היסודי לדוגמא לבנים."

"איך נעשיתם חברים טובים?"

"שנינו היינו ילדים שאוהבים לעשות מעשי קונדס יחד. ההורים שלנו הוזמנו לעיתים תכופות למנהל בית הספר," אמר יהונתן.

בעצם לא היה עליו להגיד את זה. בנות טובות כמותן ירצו לברוח עכשיו.

"אבל זה מוזר. לך, יהונתן, תמיד סלחו בסוף," קרץ שלמה. איזו הצלה מופלאה מכיוונו. לזה יהונתן לא ציפה.

"ברור," ענה יהונתן, "כי נוסף למעשי הקונדס השקעת בלימודי תנ"ך והיסטוריה."

איטה הביטה בו. "והיום, מה אתה לומד?"

היא התעניינה בו, אולי היא בכל זאת לא תברח. "היום אני לומד אלקטרוניקה באורט," ובמחשבה שנייה, כדי לשמור על הרושם הטוב שלו, הוסיף, "וממשיך לקרוא הרבה היסטוריה, סיפורי חז"ל ועיתונים."

"נשמע מעניין, העירוב של היסטוריה, מסורת ופוליטיקה," אמרה איטה בהתפעלות. מאירה, שלא אמרה דבר, הביטה בו ממושכות.

כרזת רחוב פוליטית ופרובוקטיבית שהייתה על אחד הקירות גרמה להם לעצור.

"אתן יודעות ששנת בחירות השנה? זו תהיה הפעם הראשונה שיהונתן ואני נצביע," השויץ שלמה.

מאיפה הוא מוצא את נושאי השיחה שלו? תהה יהונתן. ולמה הוא חושב שפוליטיקה תעניין אותן?

"אתם יודעים במי תבחרו?" שאלה מאירה, להפתעתו.

"אני כן," ענה שלמה במהירות.

"אני עדיין מתלבט", השיב יהונתן. בחירות היו נושא רציני בעיניו.

שלמה התקדם שני צעדים, הסתובב והלך עם הגב קדימה כשהוא מביט בהם. "כי אתה מרבה לקרוא עיתונים, זה מבלבל לך את השכל", הקניט וחזר ללכת רגיל.

"זה דווקא מחכים אותי!" והוא עמד להוכיח את זה ולהראות לכולם את חוכמתו. "שמתן לב לעובדה שבגימטרייה המושגים 'תפיסת השלטון' ו'שיטת הבחירות' הם בעלי ערך מספרי זהה?"

"גם דברים כאלו כתובים בעיתונים?" השתוממה מאירה.

"איך אתה זוכר את זה?" התפלאה איטה.

זה הצליח. עכשיו הוא מסקרן אותה.

"יש לו זיכרון מהמם למידע שהוא קורא", החמיא לו שלמה,

וקרץ, "באופן די מעצבן."

הם המשיכו לצעוד ברחובות ירושלים מהקן שהיה מול בית ההסתדרות ברחוב שטראוס לכיוון שכונות מגוריהן שהיו סמוכות זו לזו. מכונית עברה לידן במהירות מופרזת.

"ראיתם איך הוא נוסע כמו משוגע?" התעצבן שלמה. גם

הבנות נראו מבוהלות.

ליהונתן הייתה הזדמנות להצחיק אותן. "אני דווקא מכיר בדיחה נהדרת על דבר כזה", אמר. "מכונית שעשתה את דרכה להר המנוחות במהירות יתרה נעצרה על ידי שוטר תנועה בכניסה לגבעת שאול. 'תסלח לי', התנצל הנהג העצבני, 'אני מאחר לקבורה'. 'טעות בידך', השיב השוטר, 'אתה מקדים אותה.'"

כולם צחקו.

יהונתן היה מרוצה מעצמו. יש תמורה לכל קריאת הספרים והעיתונים. התמזל מזלו בעניין זיכרונו האיכותי.

כשהגיעו לצומת כיכר השבת, התפצלה הרביעייה.

מאירה עדיין יכלה לשמוע את מילותיה של איטה שנאמרו לה בתחילת הערב, "אמרתי לך שיש לי הרגשה שהיום אני לא אחזור הביתה לבד."

שלמה הביט במאירה, מחייך. "שמעת על רביעיית 'החמישי שברח'?" שאל.

"לא", ענתה והסמיקה.

"זה אנחנו, אני ויהונתן ועוד שני חבר'ה בקן. הקטע שראיתן על הבמה היום הוא חלק מההופעה. אנחנו רביעייה, ובחלק מהקטעים אני גם מנגן באקורדיון," אמר בחזה מנופח. "בכלל, הרבה מהטקסטים ששמעתן בדרך, והפיליטונים שאנחנו ממחזים – אני כותב."

"וואו, כל הכבוד," אמרה. היא העדיפה עכשיו לשמוע מה נאמר שני רחובות ממנה, בין יהונתן ואיטה, כי יהונתן היה זה שהיא באמת רצתה להיות עימו. "הגענו לביתי," אמרה ונעמדה ליד אחד השערים.

"להתראות, אני מקווה?" אמר-שאל בחצי חיוך.

"כן, נראה לי," ענתה בהיסוס, כי הרגישה נבוכה לומר לו שבלי לדעת למה, היא מעדיפה את יהונתן.

היא עלתה לביתה, נכנסה למיטתה והתקשתה להירדם. מחשבותיה היו נתונות ליהונתן, הדמות הגבוהה והממגנטת שזה עתה הכירה. היא ניסתה להבין מה משך אותה אליו. הוא הזכיר לה את התואר "כריזמטי" שלמדה בשיעורי תנ"ך. עכשיו הבינה את המשמעות וחייכה לעצמה.

היא לא יכלה להימנע מזה, למרות שידעה שהוא בחר באיטה. שוב זה קורה לה, שהאדם שהיא מעוניינת בתשומת ליבו... היא לא מעניינת אותו.

היא נזכרה איך בכיתה ח' בשיעור כלכלת בית היא רצתה להיות עם רות. מאירה עזרה לה עם הדוגמה המסובכת כשלמדו לסרוג, ובעיצוב החצאית כשלמדו לתפור. כשהגיע שיעור כלכלת בית היא ציפתה שרות תבחר בה, אבל רות בחרה במרים והיא נאלצה להסתפק באיטה. מאז עברו כמה שנים והקשר בינה לבין איטה התחזק והפך לחברות קרובה ומשמעותית, ועדיין היא זוכרת את העלבון הצורב.

אולי יש סיכוי שיהונתן ישנה את דעתו, אסור לה לוותר.

מרוב מחשבות, רק לפנות בוקר הצליחה להירדם.